

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF LEARNING SCHOOLS BASED ON THE CHAKRA 4 PRINCIPLES IN SCHOOLS UNDER THE LAK SI DISTRICT OFFICE, BANGKOK

¹ณัสนันท์ ปาริณท Namassanan Parantom

²พระศรีวัชรสารบัณฑิต PhraSriwatcharasarabundit

³สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Namasboon@gmail.com

Article Received: August 12, 2026. Revised: August 30, 2026. Accepted: August 30, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ 2) เพื่อศึกษาวิธีพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 132 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านบทเรียน ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และด้านวิธีการจัดการการเรียนรู้ตามลำดับ 2) วิธีพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 ประกอบด้วยกลไก 4 ประการ ได้แก่ (1) ปฏิรูปทฤษฎี การจัดสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (2) สัมปยุตตพัฒนา การสร้างเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยมีระบบพี่เลี้ยง (3) อัตตสัมมาปณิธิ การปลูกฝังทัศนคติมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และ (4) ปุพเพกตปุญญตา การนำทุนทางปัญญาและทรัพยากรเดิมมาต่อยอดสร้างนวัตกรรม และ 3) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 มุ่งเน้นการจัดหลักสูตรโดยใช้ปัญหาชุมชนเป็นฐาน การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ควบคู่กับระบบคลังความรู้ดิจิทัล การลดภาระงานครูเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยชั้นเรียน การสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และการประเมินผลตามสภาพจริงที่เน้นสมรรถนะเพื่อยกระดับสถานศึกษาสู่การเป็นต้นแบบสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: โรงเรียน, การเรียนรู้, จักร 4

Abstract

This research article aims to (1) study the state of learning school development; (2) study the methods for developing a learning school based on the Chakra 4 principles; and (3) propose guidelines for developing a learning school based on the Chakra 4 principles. This study employed a multiphase mixed-methods approach. For the quantitative research, data were collected using questionnaires from a sample of 132 participants and data analyzed using descriptive statistical methods including percentage, mean, and standard deviation. and qualitative research through interviews with 7 key informants, with data analyzed using content analysis.

The research findings revealed that (1) The overall state of learning school development in schools under the Lak Si District Office, Bangkok, was at a high level. When considering each of the five aspects individually, all were at a high level: lessons, learners, teachers, learning environment, and learning management methods, respectively. (2) The methods for developing a learning school based on the Chakra 4 principles comprised four mechanisms: (1) Patirupadesavasa: organizing the environment and providing technology conducive to learning. (2) Sappurisupassaya: Building a Professional Learning Community (PLC) network through a mentoring system. (3) Attasammapanidhi: cultivating an attitude of commitment to continuous self-development. (4) Pabbekatapunnata: utilizing existing intellectual capital and resources to further develop innovations. (3) The guidelines for developing a learning school based on the Chakra 4 principles focused on implementing a community problem-based curriculum, developing learning spaces alongside digital knowledge base systems, reducing teachers' workloads to promote classroom research, establishing collaborative networks, and employing authentic, competency-based assessments to elevate the schools into sustainable models of a lifelong learning society.

Keywords: Schools, Learning, Chakra 4

บทนำ

ในปัจจุบันการพัฒนาประเทศ ทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ล้วนเกิดจากการศึกษาโดยการศึกษาได้มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศทุกด้าน และทรัพยากรบุคคลได้มีบทบาทสำคัญในการเป็นทรัพยากรหลัก ที่นำเอาความรู้ความสามารถ ที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาประเทศในแต่ละด้าน และรัฐได้ให้ความสำคัญกับการศึกษา จึงได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช 2560 หมวด 5 มาตรา 54 ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษา ภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (บุญศรี ไพรัตน์, 2560)

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ มาโดยตลอด และเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ฉบับนี้ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษา ให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบ การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้อง กับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ในการพัฒนากำลังคนของสังคม ให้เป็นคนมีคุณภาพ คุณธรรม การสร้างจิตสำนึกในการเป็นมนุษย์ มีจิตวิญญาณของผู้มีอารยธรรมทางปัญญาและความงดงามทางจิตใจ สร้างให้คนมีความรู้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ มีความอดทนต่อสู้กับอุปสรรคของชีวิต และสามารถปรับตัวเพื่อรองรับเศรษฐกิจแนวใหม่ที่เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยน โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือการลงมือทำ (Active Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยครูลดบทบาทในการสอนและการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรงลงปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ และกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำ อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูงได้แก่ การวิเคราะห์การสังเคราะห์และการประเมินค่าแสดงให้ เห็นว่ามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นจริงและสามารถเพิ่มการแก้ปัญหาการคิดเชิงวิพากษ์และอื่นๆ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ดังนั้น การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครูในทุกขั้นตอนและกระบวนการ เป็นกลไกที่สำคัญมากประการหนึ่ง ซึ่งช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดังกล่าวประสบความสำเร็จก็คือการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โดยจัดให้มีชุมชนแห่งวิชาชีพส่งผลให้เกิดบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สำหรับสมาชิกทุกคน ได้ทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกัน รวมทั้งการสร้างความรู้ใหม่ ตลอดจนนวัตกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่ อีกทั้งเป็นเวทีที่ช่วยสร้างพลังขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จตามเจตจำนงค์ของการปฏิรูปการศึกษา คือ การรวมตัวรวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู และผู้บริหาร ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ (มยุรี เจริญศิริ, 2563) นอกจากนี้ การนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่จะช่วย

ในการครองคนหรือบริหารคนให้เกิดความสามัคคีส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายความสำเร็จหลักธรรมนี้ชื่อว่า จักร 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะส่งผลให้เกิดความสำเร็จและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาวิธีพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาวิธีพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

ในระยะที่ 1 ผู้วิจัย ใช้แบบสอบถามเพื่อ ใช้การศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative approach) โดยการนำข้อมูลจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยแสดงรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยได้ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 197 คน และมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยกำหนดโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan (1970) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับ ผู้บริหารและครู โดยมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้ 1) ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 2) กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยอาศัยฐานทฤษฎีและงานวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยจะคำนึงถึงการสร้างแบบสอบถามให้เป็นไปตามหลักวิชาการที่ถูกต้องและการได้แบบสอบถามที่ดีมีคุณภาพมีความตรงทั้งในเชิงโครงสร้าง และความตรงเชิงเนื้อหา รวมทั้งความเชื่อมั่น 4) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยดำเนินการดังนี้ (1) นำร่างแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้น และตรวจแก้ไขและปรับปรุงให้มีความเหมาะสม

(2) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญรวมจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) การใช้ภาษาและพิจารณาว่าแบบสอบถามครอบคลุมของเนื้อหาหรือไม่โดยการหาดัชนี (index of congruence: IOC) 5) พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องความต้องการจำเป็นของการบริหารบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถาม และ 6) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง โดยกำหนดให้ครูจำนวน 30 คนทั้งหมดเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลจากการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.983

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแจกแบบสอบถามด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความเฉลี่ย และค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 ศึกษาวิธีพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการวิจัย คือ ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อศึกษาวิธีพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

1. ข้อมูลการศึกษา เป็นการสรุปผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อแนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 132 คน และผลการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักพุทธธรรม และครู จำนวน 7 รูป/คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) ตามคุณสมบัติ ในเบื้องต้นผู้วิจัยสรุปแนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานครเป็นแผนภาพ และคำอธิบายแผนภาพแนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดครูมีต่อสภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

สภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านผู้เรียน	4.04	0.31	มาก	2
2. ด้านบทเรียน	4.05	0.40	มาก	1
3. ด้านจัดการเรียนรู้	4.00	0.44	มาก	5
4. ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้	4.01	0.34	มาก	4
5. ด้านครูผู้สอน	4.03	0.37	มาก	3
ภาพรวม	4.03	0.24	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด คือ ด้านบทเรียน ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และด้านวิธีการจัดการการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. วิธีพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

2.1 ด้านผู้เรียน โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัย ไว้วางใจ เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีเป้าหมายชัดเจนและยึดมั่นในคุณธรรม

2.2 ด้านบทเรียน โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างจริงจัง และควรเป็นแบบอย่างที่ดี ยึดมั่นในคุณธรรม ช่วยให้ผู้เรียนฝึกความรับผิดชอบ ความเพียร และการทำงานร่วมกันอย่างมีคุณค่า

2.3 ด้านจัดการเรียนรู้ ครูถ่ายทอดความรู้ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เชื่อมโยงผู้เรียนกับครูต้นแบบและบุคคลผู้ทรงคุณค่าเพื่อพัฒนาตนทั้งด้านความรู้และคุณธรรมอย่างสมบูรณ์

2.4 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ โรงเรียนมุ่งสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจัดพื้นที่และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมใช้เทคโนโลยีเชื่อมโยง ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้วยความรับผิดชอบต่อครู เพื่อน และชุมชนทำให้โรงเรียนเป็นถิ่นที่ดี และสะสมความดีอย่างต่อเนื่อง เป็นรากฐานของการพัฒนาตนและความสำเร็จ

2.5 ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ชัดเจน และปรับการสอนให้เหมาะกับผู้เรียนกับบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัยตามหลักปฏิจจสมุปบาท และผู้เรียนที่ได้รับแรงบันดาลใจจากครูซึ่งเป็นกัลยาณมิตรและตั้งเป้าหมายการพัฒนาตน

3. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

3.1 ด้านผู้เรียน มีแนวทางการพัฒนาตามหลักจักร 4 ดังนี้ 1) ปฏิรูปเทวสาสะ อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม โรงเรียนควรมีการจัดบรรยากาศที่ปลอดภัย ใ่วางใจ และเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกอย่างเต็มที่ 2) สัมปรีสุปัสสยะ คบคนดีเป็นมิตร โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับครูและเพื่อนที่เป็นกัลยาณมิตร 3) อัตตสัมมาปณิธิ ตั้งตนไว้ชอบ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีทิศทาง และกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ 4) ปุพเพกตปุญญตา สร้างความดีเป็นทุน โรงเรียนควรปลูกฝังให้ผู้เรียนยึดมั่นในคุณธรรม นำสิ่งที่เรียนรู้ไปพัฒนาตนเองและสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวม

3.2 ด้านบทเรียน มีแนวทางการพัฒนาตามหลักจักร 4 ดังนี้ 1) ปฏิรูปเทวสาสะ อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม โรงเรียนควรสร้างสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น ปลอดภัย จัดเตรียมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ 2) สัมปรีสุปัสสยะ คบคนดีเป็นมิตร โรงเรียนควรให้ครูและเพื่อนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนอย่างจริงจัง 3) อัตตสัมมาปณิธิ ตั้งตนไว้ชอบ โรงเรียนควรออกแบบบทเรียนที่ฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีความเพียร และรู้จักตั้งเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน 4) ปุพเพกตปุญญตา สร้างความดีเป็นทุน โรงเรียนควรสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้สะสมความสำเร็จและความภาคภูมิใจผ่านบทเรียนนำไปต่อยอดสู่ชีวิตจริง

3.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาตามหลักจักร 4 ดังนี้ 1) ปฏิรูปเทวสาสะ อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเกื้อหนุนต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน 2) สัมปรีสุปัสสยะ คบคนดีเป็นมิตร โรงเรียนควรส่งเสริมระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอนในการเรียนรู้ อย่างมีความเป็นกัลยาณมิตร และบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณค่าเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ 3) อัตตสัมมาปณิธิ ตั้งตนไว้ชอบ โรงเรียนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักตั้งเป้าหมายชีวิตอย่างมีคุณค่าและถูกต้องผ่านการจัดการเรียนรู้ 4) ปุพเพกตปุญญตา สร้างความดีเป็นทุน โรงเรียนควรมีการเน้นย้ำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาความรู้คุณธรรมอย่างสมบูรณ์

3.4 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาตามหลักจักร 4 ดังนี้ 1) ปฏิรูปเทวสาสะ อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม โรงเรียนควรมีการจัดพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างพื้นที่ทางกายภาพและสังคมที่เหมาะสม 2) สัมปรีสุปัสสยะ คบคนดีเป็นมิตร โรงเรียนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน กัลยาณมิตร ทั้งครู เพื่อน และชุมชน ให้เข้ามาช่วยเหลือหลอมการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) อัตตสัมมาปณิธิ ตั้งตนไว้ชอบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบและพัฒนาสภาพแวดล้อม เพื่อให้รู้สึกเป็นเจ้าของและฝึกการทำงานอย่างมีจุดหมาย 4) ปุพเพกตปุญญตา สร้างความดีเป็นทุน โรงเรียนให้เป็นถิ่นที่ดี ที่ควรเอื้อให้ผู้เรียนสร้างความดีเพื่อสะสมความดีอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นรากฐานของความสำเร็จในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต

3.5 ด้านครูผู้สอน มีแนวทางการพัฒนาตามหลักจักร 4 ดังนี้ 1) ปฏิรูปเทวสาสะ อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม ครูเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น ปลอดภัย และท้าทายตามความเหมาะสมของผู้เรียน 2) สัมปรีสุปัสสยะ คบคนดีเป็นมิตร ครูควรปฏิบัติหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร เป็นต้นแบบด้านคุณธรรม ถ่ายทอดความรู้ชัดเจน และชี้นำผู้เรียนไปในทางที่ถูกต้อง 3) อัตตสัมมาปณิธิ ตั้งตนไว้ชอบ ครูควรมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการตั้งเป้าหมายพัฒนาตนเอง 4) ปุพเพกตปุญญตา ครูควรสร้างความดีเป็นทุน ครูคอยส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนสั่งสมคุณงามความดี

อย่างต่อเนื่อง เพื่อความเจริญงอกงามให้กับผู้เรียนในการทำควมดีหรือพัฒนาการเรียนรู้เพื่อทุนในการพัฒนาตนเองต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และทุกด้าน อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่มีความเข้มแข็งและความพร้อมในทุกๆ ด้านทั้งในการบูรณาการด้านบทเรียน ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และด้านการจัดการการเรียนรู้ ทำให้โรงเรียนในเขตหลักสี่มีความพร้อมที่จะเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของมินตรา ลายสนิทเสรีกุล และปิยพงษ์ สุเมตติกุล (2557)พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียน มัชฌมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพากรุงเทพมหานครในภาพรวมและรายด้านทุกด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและประเมินผล โดยมีด้านที่เป็นจุดแข็ง คือ การวัดและประเมินผล และด้านที่เป็นจุดอ่อน คือ หลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอน อภิปรายผลการวิจัยรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านผู้เรียน ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เพราะได้มีการพัฒนาระบบการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกมากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้ และมีการประเมินและปรับปรุงการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ครูมีการนำเอาใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ได้อย่างมีความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของยุคลธร สังข์สอน (2561) ที่พบว่า ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามแนวทางของโรงเรียนมาตรฐานสากล นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

1.2 ด้านบทเรียน ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้โรงเรียนมีพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอและเหมาะสมต่อกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้และโรงเรียนยังให้ความสำคัญกับการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้ผู้เรียนและครูมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสะท้อนถึงการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและส่งผลให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพเรศ ขาวฉ่า (2559) ที่พบว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และสื่อการสอนแบบออนไลน์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less, Learn More มีประสิทธิภาพ 80.17/80.25 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักการแก้ปัญหาด้วยคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนมีคะแนนหลังเรียนด้วยสื่อการสอนแบบออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูมี

ความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงานเต็มความสามารถ และสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจนและน่าสนใจสามารถสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียน มีความเป็นกัลยาณมิตร พร้อมให้คำปรึกษา และมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ ทักษะ และแรงบันดาลใจในการเรียนจึงถือว่าการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาจิตติพงษ์ ฉนโท (พุทธจันทร์) (2562) ที่ชี้ให้เห็นว่า เมื่อครูพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ผ่านการปฏิบัติจริง จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร ทำให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสุขในการเรียนรู้ และเกิดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยหลักที่ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาไปสู่การเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.4 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ครูมีความติดเห็นต่อสภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องเป็นอันดับต้นๆรองลงมาคือการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และการจัดพื้นที่พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอและเหมาะสมต่อกิจกรรมการเรียนรู้และโรงเรียนยังมีการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนและครูมีความมั่นใจและพร้อมในการพัฒนา ให้ความสำคัญกับการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เสริมให้การเรียนรู้มีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของศนิชา ภาวโน (2562) ที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาตามแนวราบและรูปแบบการพัฒนาตามแนวตั้งและแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ โรงเรียนที่มี 1) การสร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียนร่วมกัน 2) การรับฟังซึ่งกันและกัน สร้างความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เรียน 3) การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงานและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้กับครู 4) การสร้างครูและผู้เรียนให้ใฝ่เรียนรู้และสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต 5) การสนับสนุนให้ครูและผู้เรียนมีการทำงานร่วมกันแบบร่วมมือรวมพลังและเป็นประชาธิปไตย 6) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของครูและผู้เรียน 7) การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดคุณภาพการศึกษาแก่ผู้เรียนและครู และ 8) การเผยแพร่องค์ความรู้ของโรงเรียนทำให้โรงเรียนเป็นพื้นที่สำหรับชุมชน

1.5 ด้านครูผู้สอน ครูมีความติดเห็นต่อสภาพการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูมีการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง ครูมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติงานสอนอย่างเต็มความสามารถ อีกทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะได้อย่างชัดเจนและครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่สอนเป็นอย่างดี พร้อมทั้งมีความเป็นกัลยาณมิตรและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมจึงสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของครูผู้สอนที่เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ให้มีความเข้มแข็ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Balyer, Karatas, and Alci (2015) ที่พบว่า PLC มีประโยชน์แต่พวกเขาไม่สามารถสร้างทีมให้มีประสิทธิภาพได้ การสร้างทีมที่เหมาะสมนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแนะแนวให้เครือข่ายมุ่งสู่การกำกับตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะมีความเป็นประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

2. ผลการศึกษาวิธีพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนสังกัดเขตหลักสี่ ควรพัฒนาเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ควรนำหลักจักร 4 มาบูรณาการการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาให้กลมกลืน ประเด็น ทั้ง 5 ด้านของการศึกษา ได้แก่

ผู้เรียน บทเรียน การจัดการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม และครูผู้สอน ด้วยหลัก (ปฏิรูปทศวาสะ) โรงเรียนควรมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและมีความสุขในการเรียนรู้ (สัปปริสุปัสสยะ) ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนควรทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร คอยชี้แนะ สนับสนุน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตและการเรียนรู้ (อัตตสัมมาปณิธิ) ส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ที่มีความรับผิดชอบ และตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง (บุพเพกตบุญญา) โรงเรียนควรมีการปลูกฝังให้ผู้เรียนสะสมประสบการณ์ที่ดีผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสนับสนุน ชี้นำ และสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมควบคู่กันเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเคารพ ยอมรับ และการเรียนรู้ไปสู่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ และการเรียนรู้อย่างยั่งยืนทั้งในระดับบุคคลและองค์กรทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาจิตติพงษ์ ฉนทโก (พุทธจันทร์) (2562) ที่พบว่า โครงการประสบความสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนด เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่คาดหวัง เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับโรงเรียน นอกจากนั้นได้ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดศรีจันทร์ จังหวัดขอนแก่น ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในอนาคต คือ ครูต้องปรับวิธีสอนจากผู้บรรยายเป็นผู้อำนวยความสะดวก ใช้กระบวนการสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ชักนำให้นักเรียนมีส่วนร่วมและแสดงออกถึงความสนใจที่เพิ่มมากขึ้น มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อน มีความสุขกับการใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน และเกิดแรงจูงใจในการให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้

3. ผลการเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 มุ่งเน้นการจัดหลักสูตรโดยใช้ปัญหาชุมชนเป็นฐาน การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ควบคู่กับระบบคลังความรู้ดิจิทัล การลดภาระงานครูเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยชั้นเรียน การสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และการประเมินผลตามสภาพจริงที่เน้นสมรรถนะเพื่อยกระดับสถานศึกษาสู่การเป็นต้นแบบสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนภรณ์ จันภิรมย์ (2566) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมดังกล่าว ช่วยนำพาองค์กรไปสู่ความเจริญงอกงาม โดยเฉพาะในด้าน ปฏิรูปทศวาสะ ที่มุ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่ปลอดภัยประดุจการอยู่ในท้องถื่นที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการวางแผนงานบุคคลที่ต้องวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำงาน ส่วนการสร้างความร่วมมือเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูและชุมชนในด้าน สัปปริสุปัสสยะ นั้น สอดคล้องกับการคัดเลือกและพัฒนาบุคลากรให้เป็นสัตบุรุษผู้มีความรู้คู่คุณธรรมเพื่อเป็นต้นแบบที่ดี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและตั้งเป้าหมายที่ถูกต้องตามหลัก อัตตสัมมาปณิธิ เป็นการสะท้อนถึงการตั้งตนไว้ชอบที่มุ่งเน้นความประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีงามและรับผิดชอบต่อหน้าที่ และในส่วน ของ บุพเพกตบุญญา ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสะสมความดีเป็นทุนชีวิตนั้น สอดคล้องกับการนำประสบการณ์และบุญกุศลที่เคยสั่งสมมาใช้ในการพัฒนาตนเองและสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างสร้างสรรค์ อันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายตามบริบทของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร สรุปเป็นองค์ความรู้ดังภาพที่ 1

พจนานุกรม: พัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ด้วยหลัก “จักร ๔”

การบูรณาการหลักธรรมสู่การเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากพจนานุกรมเรื่อง แนวทางการพัฒนาโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ตามหลักจักร 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร อธิบายได้ว่า

1. ด้านผู้เรียน ครูมีการพัฒนาการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสร้างบรรยากาศที่ดี สอดคล้องกับปฏิรูปเทวาสะ และสัปปริสุปัสสยะ ที่เน้นอยู่ในสิ่งแวดล้อมและคบคนดีเป็นมิตร และมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เชื่อมโยงกับอิตตสัมมาปณิธิและบุพเพกตปุญญตา ที่มุ่งตั้งตนไว้ชอบและสร้างคุณงามความดีเป็นทุนเดิม

2. ด้านบทเรียน โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับปฏิรูปเทวาสะ และการคบคนดีเป็นมิตร (สัปปริสุปัสสยะ) และส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การใช้เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เชื่อมโยงกับอิตตสัมมาปณิธิ และบุพเพกตปุญญตา ที่เน้นการตั้งตนไว้ชอบและสร้างคุณงามความดีเป็นทุนเดิม

3. ด้านจัดการเรียนรู้ ครูมีการตั้งตนอยู่ในความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ถ่ายทอดได้ชัดเจนและน่าสนใจ พร้อมทั้งพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียน ทำงานร่วมกับเพื่อนครูอย่างสร้างสรรค์ มีความเป็นกัลยาณมิตรคอยให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ

4. ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ โรงเรียนจัดบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย และมีสิ่งอำนวยความสะดวกหลากหลาย สอดคล้องกับปฏิรูปเทวาสะและสัปปริสุปัสสยะที่เน้นอยู่ในถิ่นที่เหมาะสมและคบคนดีเป็นมิตรและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเชื่อมโยงกับอิตตสัมมาปณิธิและบุพเพกตปุญญตา ที่มุ่งตั้งตนไว้ชอบและสร้างคุณงามความดีเป็นทุนเดิม

5. ด้านครูผู้สอน ครูมีความรู้ เข้าใจ และถ่ายทอดได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งเป็นกัลยาณมิตร สอดคล้องกับปฏิรูปเทวาสะและสัปปริสุปัสสยะ ที่เน้นอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและคบคนดีเป็นมิตรและการ

พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องการสร้างแรงบันดาลใจ และการเชื่อมั่นในศักยภาพผู้เรียน เชื่อมโยงกับอัตตสัมมาปณิธิ และบุพเพกตปุญญตาที่มุ่งมั่นตั้งตนไว้ชอบและสร้างความเป็นทุนการเรียนรู้ละการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านผู้เรียน ผลการการวิจัยพบว่า ครูมีการประเมินวิธีการจัดการเรียนรู้ของตนเองและนำผลมาปรับปรุงอยู่เสมอ ดังนั้น ครูควรนำไปพัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงขึ้นต่อไป

1.2 ด้านบทเรียน ผลการการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรนำไปพัฒนาบทเรียนแห่งการเรียนรู้และส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูต่อไป

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ ผลการการวิจัยพบว่า ครูถ่ายทอดความรู้และทักษะได้อย่างชัดเจนมีความน่าสนใจ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรนำไปพัฒนาการเรียนรู้และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

1.4 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ผลการการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรนำไปพัฒนาการและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ต่อไป

1.5 ด้านครูผู้สอน ผลการการวิจัยพบว่า ครูทำงานร่วมกันเป็นทีมและมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กับเพื่อนครู ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมประสบการณ์ในการพัฒนาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเรื่องการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2.2 ควรวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพแห่งการเรียนรู้และการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2.3 ควรวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อพัฒนาครูต้นแบบแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- บุญศรี ไพรัตน์. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช 2560 หมวด 5 มาตรา 54. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พ.ศ. พัฒนา.
- พระมหาจิตติพงษ์ ฉันทโก (พุทธจันทร์). (2562). การพัฒนาความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดศรีจันทร์ จังหวัดขอนแก่น : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มยุรี เจริญศิริ. (2563). การพัฒนารูปแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของ ครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มินตรา ลายสนิทเสริกุล และปิยพงษ์ สุเมตติกุล. (2557). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพากรุงเทพมหานคร. An Online Journal of Education, 9(3), 392-406.
- ยุคลธร สังข์สอน. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความสามารถในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ยุพเรศ ขาวฉ่ำ. (2559). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less, Learn more โดยใช้สื่อการสอนแบบออนไลน์ร่วมกับการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัตนภรณ์ จันภิรมย์. (2566). แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักจักร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศนิชา ภาวโน. (2562). รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- Balyer, A., Karatas, H. and Alci, B. (2015). School principals' roles in establishing collaborative professional learning communities at schools. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 197, 1340-1347.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.